

Izvješće o provedenom savjetovanju s javnošću

Naziv nacrtu odluke ili drugog općeg akta o kojem je savjetovanje provedeno

Program Grada Zagreba za provedbu Povelje Integrirajućih gradova od 2026. do 2030. godine

Nositelj izrade nacrtu akta (gradsko upravno tijelo koje je provelo savjetovanje)

Gradski ured za kulturu i civilno društvo

Vrijeme trajanja savjetovanja

23.10.2025.-21.11.2025.

Metoda savjetovanja

Internetsko savjetovanje

Br.	Predstavnici javnosti (pojedinaac, organizacija, institucija)	Tekst primjedbe / prijedloga	Očitovanje o primjedbi / prijedlogu s obrazloženjem
1.	Juliette Francine Nicole Delescluse, Organizacija “Médecins du Monde ASBL - Dokters van de Wereld VZW”	U dijelu “Cilj i svrha programa” - “Poseban cilj 1. Uključivo i transparentno upravljanje politikom integracije Grada Zagreba i razvoj strateških suradnji”, unutar “Mjere 2.5. Razvoj pristupačnosti zdravstvenih i socijalnih usluga”, predlažemo manje izmjene kako bismo dodatno konkretizirali i sadržajno obogatili navedene programe i usluge namijenjene strancima. Predložene dorade omogućile bi jasnije definiranje ciljanih aktivnosti te doprinijele većoj učinkovitosti i dostupnosti usluga u području zdravstvene i socijalne integracije: U dijelu A 45 umjesto: “Uključivanje stranaca u postojeće programe preventivnih pregleda (mamografija, sistematski pregledi djece)” predlažemo formulaciju “Uključivanje stranaca u postojeće programe preventivnih pregleda (mamografija, sistematski pregledi djece), kao i informiranje o dostupnim uslugama vezanima za seksualno i reproduktivno zdravlje (SRHR), uključujući i testiranje na spolno prenosive bolesti.”	Prijedlog se prihvaća. Aktivnost će glasiti: Uključivanje stranaca u postojeće programe preventivnih pregleda (mamografija, sistematski pregledi djece), kao i informiranje o dostupnim uslugama vezanima za seksualno i reproduktivno zdravlje, uključujući i testiranje na spolno prenosive bolesti.
2.	Juliette Francine Nicole Delescluse, Organizacija “Médecins du Monde ASBL - Dokters van	A 46: Umjesto “Organiziranje radionice o zdravom načinu života, prehrani, higijeni, prevenciji kroničnih bolesti i cijepljenju” predlažemo formulaciju “Organiziranje radionica o zdravom načinu života, prehrani, higijeni, prevenciji kroničnih bolesti i cijepljenju, uz dodatne radionice o seksualnom i reproduktivnom zdravlju (SRHR), s fokusom na prevenciju i pristup dostupnim lokalnim resursima.”	Prijedlog se djelomično prihvaća. Aktivnost će glasiti: Organiziranje radionica o zdravom načinu života, prehrani, higijeni, prevenciji kroničnih bolesti i cijepljenju, o seksualnom i reproduktivnom zdravlju, s fokusom na prevenciju i pristup dostupnim lokalnim resursima.

	de Wereld VZW”		
3.	Juliette Francine Nicole Delescluse, Organizacija “Médecins du Monde ASBL - Dokters van de Wereld VZW”	A 47: Umjesto “Informiranje roditelja o obveznim i preporučenim cjepivima, organizacija savjetovaništa za djecu i roditelje” predložimo formulaciju “Informiranje roditelja o obveznim i preporučenim cjepivima, organizacija savjetovaništa za djecu i roditelje, uključujući teme vezane uz psihosocijalnu podršku, roditeljske kompetencije, emocionalni razvoj djece i pristup dostupnim uslugama mentalnog zdravlja. ”	Prijedlog se prihvaća. Aktivnost će glasiti: Informiranje roditelja o obveznim i preporučenim cjepivima, organizacija savjetovaništa za djecu i roditelje, uključujući teme vezane uz psihosocijalnu podršku, roditeljske kompetencije, emocionalni razvoj djece i pristup dostupnim uslugama mentalnog zdravlja.
4.	Juliette Francine Nicole Delescluse, Organizacija “Médecins du Monde ASBL - Dokters van de Wereld VZW”	A 48: Umjesto “Radionice o mentalnom zdravlju, upućivanje na dostupne programe psihosocijalne podrške” predložimo formulaciju “Radionice o mentalnom zdravlju i psihosocijalna podrška (MHPSS), te aktivno upućivanje na dostupne programe psihosocijalne podrške i usluge mentalnog zdravlja. ”	Prijedlog se prihvaća. Aktivnost će glasiti: “Radionice o mentalnom zdravlju i psihosocijalna podrška, te aktivno upućivanje na dostupne programe psihosocijalne podrške i usluge mentalnog zdravlja.
5.	Udruga Are You Syrious?	Naše članice i radnice bi htjele uputiti primjedbe na nekoliko kategorija mjera predloženog nacrtu akta, počevši od razvoja pristupačnosti odgojno-obrazovnih usluga. Iz našeg radnog iskustva bi bilo važno adresirati problem da se djeca tražitelja azila i djeca pod međunarodnom zaštitom ne mogu uključiti u pripremnu nastavu bez čekanja Odluke o uključivanju učenika u pripremnu ili dopunsku nastavu na temelju mišljenja stručnog povjerenstva škole i ureda koju donosi Gradski ured za kulturu i šport Grada Zagreba. Svjesne smo da je potonja odluka temelj za plaćanje prekovremenih sati učiteljici u koja i drži tu nastavu te da bi iz tog razloga bilo teško u	Prijedlog se ne prihvaća. Procedura uključivanja učenika u pripremnu ili dopunsku nastavu hrvatskog jezika propisana je Pravilnikom o provođenju pripremne i dopunske nastave za učenike koji ne znaju ili nedostavno znaju hrvatski jezik i nastave materinskoga jezika i kulture države podrijetla učenika koji je donijelo nadležno Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih i koji vrijedi za

		potpunosti je eliminirati iz procesa, ali u našem radnom iskustvu čekanje ove odluke izuzetno otežava integriranje djece u nastavu i socijalizacijske procese u školi, osobito kad se radi o višim razredima osnovne škole i srednjoj školi. Tražimo vas da razmotrite donošenje jasno propisanog roka za donošenje Odluke (npr. u roku tjedan dana od upisa učenika_ice u školu) ili da se jasno definira oblik podrške učenici_ku dok se Odluka čeka (npr. podrška stručne službe u obliku rada 1-na-1 barem jedan školski sat tjedno, s obzirom da je tom osoblju to u opisu posla pa ne ulazi u prekovremeni rad).	sve škole u Republici Hrvatskoj na jednak način. Navedenim Pravilnikom u članku 4. je definirano da škola provodi pripremnu ili dopunsku nastavu hrvatskoga jezika na temelju pozitivnog mišljenja Ureda i uz prethodnu suglasnost Ministarstva.
6.	Udruga Are You Syrious?	Osim toga, molimo vas da razmotrite uvrštavanje financiranja materijalne podrške stranaca kroz organizacije civilnog društva , barem onih u statusu tražitelja_ica azila, a u kontekstu razvoja pristupačnosti zdravstvenih i socijalnih usluga i omogućavanja dijeljenja higijenskih potrepština. Materijalni uvjeti prihvata osnova su svake druge vrste integracije, a prihvatni uvjeti ljudi u Prihvatilištu za tražitelje azila već su godinama u iznimno lošim uvjetima. Dok tražitelji čekaju dozvolu za rad i OIB te se kasnije suočavaju sa sustavnim poteškoćama u zapošljavanju, mnogi ljudi nemaju nikakvih financijskih sredstava osim 20€ mjesečno koje im država daje. U našoj socijalnoj samoposluzi tražitelji azila smiju preuzeti higijenske potrepštine samo jednom mjesečno jer ovisimo o donacijama građana, ali vidimo veliku potrebu u zajednici za ovakvim tipom podrške i prepoznavamo da je naša materijalna podrška ljudima najčešće i način kako ljudi uopće doznaju za nas i dođu do nas, a potom i saznaju za druge vidove podrške koji su im dostupni.	Prijedlog se ne prihvaća. Grad Zagreb svake godine raspisuje javne natječeaje za financiranje programa i projekata udruga u sklopu kojih se može prijaviti takva aktivnosti za financiranje i to u području socijalnog i humanitarnog značenja i području promicanja ljudskih prava.
7.	Udruga Are You Syrious?	Kod mjere A 41 (<i>Raspisivanje javnog poziva za davanje potpore obrazovanju učenika/učenica srednjih škola i studenata/studentica pod međunarodnom ili privremenom zaštitom</i>) predlažemo i raspisivanje javnog poziva za davanje potpore mladima u srednjoškolskom obrazovanju u programu obrazovanja odraslih	Prijedlog se djelomično prihvaća. Za djecu starije maloljetne dobi prioritet treba biti uključivanje u redoviti srednjoškolski program koji bi pohađali s vršnjacima. Redovita

		osoba pod međunarodnom i privremenom zaštitom. Ovo bi bilo važno iz razloga što se djeca starije maloljetne dobi vrlo često suočavaju s poteškoćama pri upisu srednje škole (što zbog jezične barijere, što zbog poteškoća u dokazivanju dosadašnjeg obrazovnog iskustva), zbog čega vrlo često završe ne u pravim srednjim školama, već upravo u programu obrazovanja odraslih osoba. Ti su mladi ljudi već zakinuti obrazovno i socijalizacijski školovanjem u tim institucijama koje nisu namijenjene školovanju malodobne djece kojima treba zapravo dodatna odgojno-obrazovna pažnja u odnosu na prosjek, a isključeni su i iz programa stipendiranja na toj osnovi, stoga molimo adresiranje tog problema.	srednja škola je prilagođena razvoju maloljetnika: sadržaj, tempo, metode poučavanja i podrška prilagođeni su psihološkom, emocionalnom i kognitivnom razvoju adolescenata. Uz to, djeca u redovnoj školi dobivaju cjelovit odgojno-obrazovni proces koji uključuje razredništvo i sustavnu pedagošku brigu, stručnu službu (pedagog, psiholog, edukacijsko-rehabilitacijski stručnjak), dodatnu i dopunsku nastavu, izvannastavne aktivnosti, iskustvo školskog kolektiva i stvaranja prijateljstava itd., dok programi obrazovanja odraslih nude samo nastavu predmeta bez odgojnog i razvojnog aspekta. No, moguće je, u ograničenom obimu, otvoriti predloženu opciju za mlade osobe koje nemaju završenu srednju školu i pohađaju srednjoškolski program u sklopu obrazovanja odraslih, a imaju 17+ godina. Aktivnost će glasiti: Raspisivanje javnog poziva za davanje potpore obrazovanju učenika/učenica srednjih škola, studenata/studentica i mladih 17-30 godina u srednjoškolskom obrazovanju pod međunarodnom ili privremenom zaštitom.
8.	Udruga Are You Syrious?	Kod mjere A 56 (<i>Organiziranje radionica za pružanje podrške i osnaživanje žena koje se suočavaju s dodatnim izazovima nesigurnog pravnog statusa, jezičnih i kulturoloških barijera te ograničenog pristupa osnovnim uslugama</i>), ali zapravo i svih mjera koje uključuje radionice i informativne edukacije, molimo razmatranje toga da se	Prijedlog se ne prihvaća. Grad nije u mogućnosti osigurati financiranje organiziranog prijevoza sudionika te trošak skrbi o djeci. Ipak, svjesni smo da prostorna

		trošak skrbi za djecu i trošak prijevoza sudionica prepozna kao važan aspekt organiziranja bilo kakvog vida edukacija i radionica za osnaživanje žena i zapravo svih korisnika, osobito kad se radi o tražiteljicama i tražiteljima azila. Razlog za financiranje skrbi za djecu za vrijeme aktivnosti je što majke vrlo često nemaju kome ostaviti djecu na čuvanje, stoga im je praktički onemogućeno sudjelovanje na bilo kakvim aktivnostima zbog tog nevidljivog i neplaćenog rada skrbi za djecu. Razlog za financiranje prijevoza korisnica i korisnika na aktivnosti, konkretno ljudi u statusu tražiteljica_a azila, prometna je i prostorna odsječenost Prihvatilišta za tražitelje azila od ostatka urbanog dijela grada. Tražitelji_ce azila već su osobe koje se suočavaju s mnoštvom prepreka u ostvarivanju svojih socio-ekonomskih prava i bilo kakvog značajnog društvenog kontakta s ljudima, a činjenica da je mnoštvo organizacija civilnog društva (uključujući AYS) već godinama spriječeno od organiziranja aktivnosti u Prihvatilištima dodatno otežava ostvarivanje kontinuiranog kontakta i izgradnje povjerenja s onim ljudima kojima je to najpotrebnije (samostalni roditelji s djecom, osobe s poteškoćama u mentalnom zdravlju, starije osobe i osobe smanjene fizičke mobilnosti, ljudi koji ne govore ni engleski ni hrvatski i koji nisu pismeni na latinici itd.). Određeni dio naših korisnika s kojima smo ostvarili značajan kontakt služe kao tzv. community konektori koje i vi spominjete u nacrtu prijedloga pa u ovom trenutku oni pomažu s povezivanjem s onim korisnicima koji su nesigurni u samostalnom kretanju gradom, no to nije moguće uvijek i sa svima, stoga bi financiranje prijevoza na aktivnosti uistinu pomoglo s osiguravanjem da su aktivnosti doista posjećene.	udaljenost Prihvatilišta za tražitelje međunarodne zaštite dodatno otežava uključivanje u aktivnosti. S tim u vezi, poduzet ćemo korake kako bismo aktivnosti, radionice i edukacije i slična događanja, približili samom Prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite, odnosno organizirali ih na lokacijama koje su korisnicima lakše dostupne, što će se realizirati kroz provedbu Mjere 2.2. Decentralizacija integracijskih aktivnosti Grada Zagreba.
9.	Centar za mirovne studije	Program Grada Zagreba za provedbu Povelje integrirajućih gradova od 2026. do 2030. godine" bi se također trebao dovesti u vezu sa "Strategijom demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine" koja je dostupna ovdje: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_03_36_580.html	Prijedlog se ne prihvaća. Strategija demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine predstavlja nacionalni strateški dokument čije je

	Iz Strategije kopiramo sljedeće: “Strategija ima viziju do 2033., između ostalog, u Republici Hrvatskoj stvoriti <i>"sustav privlačenja ljudskih resursa, uključujući učinkovitu integraciju doseljenika u hrvatsko društvo, te su osigurani kvalitetni uvjeti za rad i život u novoj sredini. Razmjeri emigracije smanjeni su, a aktivnije su povratne migracije (recentnih iseljenika i dijaspora) i imigracija stranih državljana, u skladu s ekonomskim i regionalnim potrebama države, što dovodi do uravnoteženije unutarnje mobilnosti."</i> Također se želi do 2033. ostvariti da se (svi) <i>"stanovnici se aktivno brinu o svojem zdravlju. Kontinuirano se provode aktivnosti koje pomažu očuvanju i jačanju zdravlja svih dobnih skupina stanovništva, čime se smanjuje prijevremeni mortalitet, te omogućuje zdravo i aktivno starenje."</i> Strategijom se jasno određuje daljnji smjer migracija navodeći "S obzirom na nepovoljne demografske procese Republika Hrvatska će i u narednim godinama imati veliku potrebu za radnom snagom iz inozemstva. Iako su zasad strani radnici većinom angažirani u djelatnostima graditeljstva, turizma i ugostiteljstva, trgovine i prerađivačke industrije, potrebe za njima rast će u svim djelatnostima, stoga je potrebno donijeti dugoročnu migracijsku politiku koja će moći adekvatno odgovoriti na buduće gospodarske zahtjeve. Iako je Republika Hrvatska već desetljećima i imigracijska zemlja, većina imigrantske populacije imala je hrvatsko etničko podrijetlo, znala je hrvatski jezik, kulturu i običaje te su se imigranti uglavnom bez prepreka uključivali u hrvatsko društvo. Sve veći broj stranaca iz geografski udaljenijih područja dovest će do porasta etničkih i kulturnih različitosti u društvu, na što hrvatsko društvo i Vlada trebaju adekvatno odgovoriti. Povećanje broja imigranata otvara pitanja o njihovom stalnom naseljavanju i njihovoj integraciji u hrvatsko društvo. Iako Republika	provedbeno tijelo Vlada Republike Hrvatske i druga tijela državne uprave. Kako je i navedeno u samom komentaru gradovi i općine nisu navedeni kao tijela nadležna za provedbu tih ciljeva. Slijedom toga, Grad Zagreb nema formalnu obvezu usklađivati ili povezivati svoje razvojne dokumente, uključujući <i>Program Grada Zagreba za provedbu Povelje integrirajućih gradova 2026.–2030.</i>, s navedenom Strategijom, niti preuzimati mjere za koje lokalne samouprave nisu propisane kao nadležne. Iako Grad Zagreb kontinuirano razvija integracijske mjere u skladu sa svojim nadležnostima, potrebama lokalne zajednice i načelima Povelje integrirajućih gradova, obveza donošenja sveobuhvatne migracijske politike, osnivanja državnih koordinacijskih tijela, unaprjeđenja nacionalne migracijske statistike te oblikovanja državnih mjera integracije nije u nadležnosti lokalne područne (regionalne) samouprave već nacionalne razine.
--	--	--

		Hrvatska zasad tretira ekonomske migrante kao da će privremeno ostati, iskustva drugih europskih zemalja pokazala su da često slijedi trajno naseljavanje i spajanje obitelji. Za uspješnu integraciju ključno je poznavanje jezika i uključenost na tržište rada. Integracija imigranata višedimenzionalan je proces, a budući da je riječ o procesu društvene promjene, teško ga je jednoznačno odrediti. Integraciju možemo definirati kao proces u kojem se postaje prihvaćenim dijelom društva. Ona je dugotrajan proces i odvija se kroz različite dimenzije: pravno-političku, društveno-ekonomsku i kulturno-religijsku. Integracija je proces koji uključuje imigrante s različitim karakteristikama, naporima i stupnjevima prilagodbe, ali i društvo primitka sa svojim karakteristikama i reakcijama na imigrante[191](Penninx, R. (2007) Integration Processes of Migrants: Research Findings and Policy Challenges, Migracijske i etničke teme, 23 (1-2), 7-33., str. 11). Njihova interakcija određuje ishode integracije, međutim, institucionalna struktura i reakcija na novopridošlice društva primitka ima veći utjecaj na ishode ovoga procesa nego sami imigranti[192](Penninx, R. (2007) Integration Processes of Migrants: Research Findings and Policy Challenges, Migracijske i etničke teme, 23 (1-2), 7-33., str. 11). Stoga je integracija dvosmjerni proces između imigranata i društva primitka, iako se sve češće spominje uključenost zemlja podrijetla, te integracija kao trosmjerni proces. (...) Prema procjeni za 2020. Republika Hrvatska ima 39 bodova te ulazi u kategoriju zemalja čije su integracijske politike ispod prosjeka (49 bodova). Ovaj pristup integraciji naziva se »jednakost na papiru«, što znači da imigranti u Republici Hrvatskoj uživaju osnovna prava i sigurnost, ali ne i jednake mogućnosti, slično kao i u drugim zemljama Srednje i Istočne Europe – Albaniji, Litvi, Latviji i Poljskoj. Imigranti u Republici Hrvatskoj susreću se s brojnim preprekama na području zdravstvene zaštite, političke participacije i	
--	--	---	--

	državljanstva. Za razliku od grupe zemalja kojoj pripada Republika Hrvatska, Finska, Portugal, Švedska, Belgija i Irska europske su zemlje koje su na vrhu ljestvice: garantiraju jednaka prava, mogućnosti i sigurnost za imigrante i državljane, te uglavnom potiču javnost na to da doživljava i tretira imigrante kao ravnopravne, susjede i potencijalne građane. (...) Pri formuliranju i provedbi migracijske politike, potrebno je posvetiti jednaku pozornost i visokoobrazovanim i niskoobrazovanim hrvatskim državljanima i osobama hrvatskog podrijetla iz dijaspe. Osim toga, potrebno je provoditi politiku integracije imigranata iz drugih zemalja u hrvatsko društvo, promičući otvorenost i toleranciju prema novopridošlicama, čime se osigurava njihova uspješna integracija u hrvatsko društvo te njihov doprinos rješavanju demografskih izazova zemlje. Kako bi se osiguralo uspješno upravljanje migracijama i rješavanje problema uzrokovanih emigracijom, potrebno je povećati količinu i poboljšati kvalitetu dostupnih informacija o migraciji: osigurati točnost i pouzdanost prikupljenih podataka o migracijama hrvatskih državljana, dosljedno dugoročno pratiti i evaluirati migracijskih procesa te provoditi dugoročni program za proučavanje trendova i uzroka migracije. " (...) Također, potrebno je obratiti pozornost na prihvaćanje strane radne snage te uključiti sve pojedince iz lokalne sredine u proces donošenja odluka koje su relevantne za zajednicu. Naročito je potrebno uvezati sa strateškim smjernicama na području 3.2. Strateški cilj 2. – Uravnotežena mobilnost stanovništva 3.2.2. Ključno područje intervencije 2.2.: Mobilnost stanovništva (iako gradovi i općine nisu navedeni kao tijela nadležna za provedbu tih ciljeva):	
--	--	--

		• donijeti sveobuhvatnu migracijsku politiku • osnovati Ured koji će koordinirati i nadzirati provođenje mjera i učinke migracijske i integracijske politike • unaprijediti sustav prikupljanja migracijske statistike (registar stanovništva) • omogućiti uspješnu integraciju i uključivanje u društvo svih kategorija migranata • poticati lokalne samouprave da razvijaju integracijske programe u lokalnoj zajednici • senzibilizirati javnost o migrantima u svrhu prevencije diskriminacije, rasizma i ksenofobije • razvijati politike prilagođene specifičnim potrebama lokalnih sredina i njihovih stanovnika, posebno na potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima, odnosno otocima. Također, potrebno je i uvezati obveze za Grad Zagreba koje proizlaze iz Strategije: • Tijela državne uprave i općine, gradovi i županije, u roku od tri mjeseca nakon donošenja Strategije, imenovat će koordinate za provedbu Strategije • Povezivanje sa Vijećem za demografsku revitalizaciju Republike Hrvatske[202](https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_141_2731.html) koordinativno je tijelo Vlade Republike Hrvatske koje ima zadaću usmjeravati, pratiti, koordinirati, davati preporuke i donositi zaključke u vezi s donošenjem i provedbom Strategije demografske revitalizacije.”	
10.	Centar za mirovne studije	Dodatnih par načelnih komentara - smatramo kako je od izrazite važnosti povezati teme integracije s područjem borbe protiv rasizma i diskriminacije, jer je upravo institucionalni rasizam spojen s izraženom velikom društvenom distancom većinskog stanovništva	Prijedlog se prihvaća. Obrazloženje navedeno u komentarima u nastavku.

		prema migrantskim skupinama glavna prepreka uspješnoj društvenoj integraciji i koheziji društva u cjelini. Važno je zato gdje je god to moguće unutar ovog dokumenta područje integracijskih mjera i aktivnosti proširiti i produbiti antirasističkim mjerama i aktivnostima koje prvenstveno ciljaju na većinsku populaciju koja živi u gradu Zagrebu, kao i na gradske institucije.	
11.	Centar za mirovne studije	Osim toga, kao terminologiju umjesto stranaca predlažemo korištenje termina osoba s migrantskim iskustvom ili migrantskih zajednica.	Prijedlog se ne prihvaća. Na sjednici Koordinacije Grada Zagreba za integraciju stranaca održanoj 20. listopada 2025. raspravljalo se o terminologiji te je odlučeno da će se koristiti termin "stranac".
12.	Centar za mirovne studije	Dodatno, u području kontekstualizacije migrantskih tokova u uvodu programa - predlažemo suzdržanost u ocjeni nadolazećeg Pakta o azilu i migracijama - prema mnogim ljudskopravaškim institucijama i organizacijama novi europski paket zakona u području azila i migracije dodatno će ograničiti i dovesti u još veću opasnost i nesigurnost teško izborena i međunarodnim pravom zajamčena ljudska prava izbjegličkih populacija u Europi, poput prava na non-refoulement, prava na učinkovit pravni lijek i mnoga druga.	Primljeno na znanje.
13.	Centar za mirovne studije	Komentar na Poseban cilj 1: Uključivo upravljanje politikom integracije Grada Zagreba nužno mora uključivati učinkovitu reakciju Grada Zagreba na pojavu diskriminacije usmjerenog protiv izbjeglica i migranata na području Grada Zagreba. Stoga u posebnom cilju 1. predlažemo novu mjeru "Osigurati model učinkovite reakcije na pojavu diskriminacije putem mehanizama javne nabave te drugih oblika nabave i provedbe ugovora" u sklopu koje bi se: (i.) osmislilo i poticalo ugrađivanje odgovarajućih ugovornih odredbi o posljedicama govora mržnje,	Primljeno na znanje. O prijedlogu će se voditi računa prilikom izrade novog dokumenta.

		zločinima iz mržnje te pojavi diskriminacije u ugovore o najmu/zakupu poslovnih prostora, ugovore/sporazume o suradnji ili ugovore za financiranje određenih aktivnosti te ugovore o radu, ugovore o djelu, ugovore o autorskom djelu i druge ugovore u kojima je jedna od ugovornih strana: Grad Zagreb te ustanove, udruge, trgovačka društva ili drugi oblici pravnih osoba s većinskim vlasništvom ili kontrolom utjecaja od Grada Zagreba. Navedeno bi između ostalog podrazumijevalo prekidanje suradnje u slučaju dokazane pojave diskriminacije, govora mržnje ili zločina iz mržnje od Pučke pravobraniteljice, nadležnih sudova ili drugih nadležnih tijela.	
14.	Centar za mirovne studije	Predlažemo uvođenje još jedne nove mjere u Poseban cilj 1. Uključivo i transparentno upravljanje politikom integracije Grada Zagreba i razvoj strateških suradnji s nazivom: "Unapređenje suradnje s nacionalnim tijelima u području prevencije i suzbijanja diskriminacije, govora mržnje i zločina iz mržnje usmjerenih prema strancima na području Grada Zagreba te razvijanje modela prevencije" U sklopu navedene mjere predlažemo da se uspostavi aktivna suradnja s pravobraniteljskim tijelima, Uredom za ljudska prava i prava nacionalne manjine, Ministarstvom unutarnjih poslova te drugim nadležnim tijelima kako bi se razvili modeli prevencije diskriminacije i nasilja nad strancima na području Grada Zagreba. Dodatno, predlažemo da se u sklopu ove mjere organiziraju sljedeće aktivnosti: (i.) Osnivanje stručne skupine za praćenje i analizu nasilja motiviranog mržnjom i predrasudama (kaznena djela zločina iz mržnje) u sklopu koje će djelovati skupinu stručnjaka iz različitih disciplina te polja djelovanja (istraživači, pravnici, socijalni radnici,	Prijedlog se ne prihvća. Unutar svoje nadležnosti, Gradski ured za kulturu i civilno društvo u okviru redovitog obavljanja poslova u području promicanja ljudskih prava surađuje sa središnjim tijelom za suzbijanje diskriminacije. Suradnja s Pučkom pravobraniteljicom ostvaruje se kroz redovito zaprimanje njezinih dopisa te pravovremeno davanje i dostavu traženih očitovanja. Ured također ima uspostavljenu suradnju s nadležnim uredima Vlade Republike Hrvatske i pravobraniteljskim institucijama u području promicanja i zaštite ljudskih prava, ravnopravnosti spolova, osoba s invaliditetom i djece. Također, predložen opis aktivnost je predviđen u prijedlogu Programa pod aktivnost:

		diskriminiranih skupina i organizacija civilnog društva) s relevantnim kompetencijama, a čiji će zadaci uključivati analizu obrazaca rasističkih incidenata te predlaganje konkretnih mjera; (ii.) Poticanjem međusektorske suradnje i stvaranje međusektorske operativne skupine radi hitnog djelovanja na rasistička ponašanja i djela na području Grada Zagreba, a koja bi uključivala predstavnike policije, obrazovnog sektora, socijalnih službi, ureda za integraciju, organizacija civilnog društva i pravosuđa. Ova skupina imala bi odgovornost za brzo reagiranje u slučajevima rasističkih napada, napetosti u zajednici i grupnih sukoba te za koordinaciju pravovremenih mjera.	Unapređenje suradnje s nacionalnim tijelima u području integracije.
15.	Centar za mirovne studije	Komentar na Mjeru 1.1 (dodavanje aktivnosti): Predlažemo mjeru razvijanja modela reprezentativnog / savjetodavnog tijela sastavljenog od predstavnika migrantskih zajednica koji bi politički zastupali interese državljana trećih zemalja / različitih migrantskih zajednica u Gradu Zagrebu, kao savjetodavnu nadopunu Koordinaciji za integraciju. Jedan od primjera takvog tijela može biti model Migrantskog savjetodavnog tijela u Grazu čiji su članovi i članice odabrani izravnim i tajnim glasovanjem od strane migrantskih zajednica na mandat od 5 godina. Više o tome ovdje: file:///C:/Users/CMS/Downloads/EMVI_good_practice_guide_international_ENG.pdf Može se promišljati i o drugim modalitetima izbora / kandidature za ovo savjetodavno tijelo koji bi bili lakše izvedivi u zagrebačkom kontekstu (npr. s nastavkom prakse prijave poput prijave za Koordinaciju za integraciju), s važnom naznakom da bi ono svakako trebalo biti sastavljeno samo od predstavnika migrantskih zajednica. Alternativno, i mreža okupljenih community connectora iz Mjere 1.2. može postati to savjetodavno tijelo predstavnika migrantskih zajednica koje dodatno izvještava i savjetuje gradsku Koordinaciju za integraciju o zbivanjima na terenu.	Prijedlog se djelomično prihvaća. Model reprezentativnog / savjetodavnog tijela sastavljenog od predstavnika migrantskih zajednica koji bi politički zastupali interese različitih migrantskih zajednica u Gradu Zagrebu, kao savjetodavnu nadopunu Koordinaciji, razvit će se prilikom izrade provedbenih planova ovog Programa. Aktivnost će glasiti: Redovito održavanje sjednica Koordinacije Grada Zagreba za integraciju stranaca i pripadajućih neformalnih radnih grupa.

		Alternativno, u nedostatku uspostave ovakvog savjetodavnog tijela koje sačinjavaju predstavnici migrantskih zajednica, predlažemo uspostavljanje i organiziranje redovitih “dana otvorenih vrata” npr. na mjesečnoj bazi gdje bi se primali prijedlozi te mapirali problemi s kojima se suočavaju različite migrantske zajednice - ti dani mogu biti organizirani prema temama (npr. zdravstvo, obrazovanje itd.) ili prema različitim statusima migrantskih skupina (izbjeglice, migrantski radnici itd), no i širih tema koje obuhvaćaju sve rasijalizirane skupine (porast rasizma i nasilja u gradu, diskriminacija i slično).	
16.	Centar za mirovne studije	Komentar na Mjeru 1.1 Aktivnost 1.1 Na kraj rečenice, a prije točke predlažemo dodati "na jeziku razumljivom svim članovima/icama Koordinacije Grada Zagreba za integraciju stranaca i uz pomoć prevoditelja za one jezike kojima se služe članovi/članice koji/e ne razumiju u dovoljnoj mjeri jezik na kojem se održava sjednica."	Primljeno na znanje. Uzet će se u obzir prilikom izrade plana provedbe ovog Programa. S obzirom na sudjelovanje novih članova/ica u radu Koordinacije, svakako će se osigurati asistencija na sjednicama.
17.	Centar za mirovne studije	Komentar na Mjeru 1.1 Po uzoru na A3 predlažemo novu aktivnost kojom će se osigurati prisutnost i zastupstvo tražitelja međunarodne zaštite smještenih u Prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite u Zagrebu A4: Imenovanje najmanje dva tražitelja ili tražiteljica međunarodne zaštite smještene u Prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite u Zagrebu kako bi zastupale tražitelje međunarodne zaštite i pomagale im u integraciji.	Prijedlog se ne prihvaća. Za članove i članice Koordinacije koji su predstavnici migrantskih skupina raspisuje se javni poziv za iskaz interesa. S obzirom na neizvjesnost i duljinu boravka tražitelja međunarodne zaštite u Republici Hrvatskoj, kao i na dugotrajnost postupka provođenja javnog poziva, odlučeno je da osobe pod međunarodnom zaštitom zastupaju i tražitelje međunarodne zaštite, budući da imaju neposredno iskustvo boravka u statusu tražitelja. Također, sjednice Koordinacije mogu biti otvorenog tipa, član/ica Koordinacije uz

			najavu i ako je to od interesa za pojedinu temu može: a) zatražiti održavanje sjednice i b) povesti osobu koja može dati svoj obol sjednici (npr. Tražitelj međunarodne zaštite), a nije službeno član/članica Koordinacije.
18.	Centar za mirovne studije	Komentar na Mjeru 1.3 U Mjeru 1.3 po uzoru na A8 predlažemo da se doda: "Organizacija konzultacija radi umrežavanja sindikata sa strancima u radu Centra dobrodošlice". Dok je A7 usmjeren na informiranje radnika od strane sindikata, A8 je usmjeren isključivo na povezivanje radnika sa sindikatima na istovjetan način kako je to osigurano za poslodavce, a kako bi se povećao kapacitet za zaštitu radničkih prava stranih radnika.	Prijedlog se ne prihvaća Napominjemo da će se unutar aktivnosti: Organiziranje periodičnog sudjelovanja sindikata u radu Centra dobrodošlice radi informiranja osoba o radničkim pravima i zaštiti od diskriminacije provoditi i konzultacije te smatramo da nema potrebe da se dodaje nova aktivnost.
19.	Centar za mirovne studije	Komentar na Mjeru 1.4. Aktivnost 15 - predlažemo uz već opisanu aktivnost <i>Donošenje godišnjih provedbenih dokumenata vezanih uz ovaj Program te izrada strateškog programa za buduće razdoblje</i> dodavanje važnosti participacije i savjetovanja različitih migrantskih zajednica u procesu izrade godišnjih provedbenih dokumenata.	Primljeno na znanje Uzet će se u obzir prilikom izrade plana provedbe ovog Programa. Participirali bi članovi/ce migrantskih zajednica koji budu činili neformalnu savjetodavnu nadopunu Koordinaciji, kao što je navedeno u jednom od prethodnih komentara.
20.	Centar za mirovne studije	Komentar na Poseban cilj 2: Predlažemo da se "stanovanje" prepozna kao područje integracijskih kapaciteta Grada Zagreba te da se uvede nova mjera "Razvoj jednakog pristupa stanovanju na području Grada Zagreba." U sklopu navedene mjere nužno je aktivno raditi na sprječavanju getoizacije kroz koordinirani rad politika razvoja prostornih i urbanističkih planova te politika upravljanja gradskom imovinom i davanja stanova u najam na temelju Odluke o najmu stanova.	Prijedlog se ne prihvaća. Grad Zagreb nije nadležan za cjelokupnu stambenu politiku, koja je u nadležnosti države. Grad ima ovlasti u okviru upravljanja svojim stambenim fondom, uključujući davanje gradskih stanova u najam.

		Osim toga nužno je osigurati da Grad Zagreb ima uvid u pojavnost stambene diskriminacije na svojem području te stoga predlažemo da se u sklopu ove mjere osigura: (i.) Izrada analize pojavnosti stambene diskriminacije u Gradu Zagrebu kojom bi se istražilo postoji li i u kojoj mjeri diskriminacija izbjeglica i drugih migranata u odnosu na pristupu oglasima za kupovinu, najam i korištenje stanova, pokazivanju stambenih jedinica, zahtjevima za davanje pologa ili kapare, iznosu najamnine, prijavljivanje boravišta ili prebivališta, sklapanju pisanog ugovora te drugih uvjeta ugovora.; te (ii.) Izrada analize Generalno urbanističkog plana (GUP) Grada Zagreba te drugih strateško-planskih dokumenata u području stanovanja i prostornog planiranja radi dobivanja podataka o adekvatnosti i kvalitete prostornog razmještaja stambenih jedinica na području Grada Zagreba, mogućnosti pristupa najmu gradskih stanova izbjeglicama i migrantima, potencijalu getoizacije i segregacije izbjeglica i migranata, te razrada preporuka i aktivnosti na osnovi analize vodeći računa o dostupnosti priuštivog i socijalnog stanovanja u svim kvartovima Grada Zagreba.	U skladu s navedenim, u Odluci o najmu stanova (Službeni glasnik Grada Zagreba 3/25) u uvjetima i mjerilima za davanje stanova u najam na temelju socioekonomskog statusa i najam priuštivih stanova navode se osobe pod međunarodnom zaštitom kao mogući podnositelji zahtjeva, uz državljane Republike Hrvatske ili druge članice Europske unije. Dodatne će se aktivnosti razmatrati prilikom izrade novog dokumenta.
21.	Centar za mirovne studije	Komentar na Mjeru 2.1. Predlažemo unutar aktivnosti vezanih uz razvoj centra dobrodošlice nadodati aktivnosti “otvorenih dana” i informiranja migrantskih zajednica o različitim tematskim područjima (pristupu obrazovanju, borbi protiv diskriminacije, stanovanju i slično) koje bi po potrebi uspostavljali suradnju s različitim javnim institucijama čiji bi predstavnici sudjelovali u informativnim sesijama (predstavnici HZZ-a, HZZO-a, Ureda pučke pravobraniteljice i drugih).	Prijedlog se prihvaća. Uzet će se u obzir prilikom izrade plana provedbe ovog Programa kroz aktivnost: Povećanje i unapređenje usluga u Centru dobrodošlice.
22.	Centar za mirovne studije	Komentar na Mjeru 2.2. U Mjeru 2.2. po uzoru na A28 predlažemo novu aktivnost: "Informiranje trgovačkih društava u (su)vlasništvu Grada Zagreba o pravima stranaca".	Prijedlog se prihvaća. Aktivnost će glasiti: Informiranje ustanova kojima je osnivač Grad Zagreb, trgovačkih

			društava u vlasništvu Grada Zagreba te mjesnih odbora o pravima stranaca.
23.	Centar za mirovne studije	Komentar na Mjeru 2.3. A33: Organiziranje edukacija i radionica vezanih uz integraciju za zaposlenike i zaposlenice Gradske uprave, gradskih ustanova, trgovačkih društava, tijela mjesne samouprave i dr. Predlažemo da se edukacije i radionice osim na temu integracije organiziraju i na temu suzbijanja rasizma, posebice onog strukturnog i institucionalnog, s obzirom da su teme inkluzije i participacije u društvu neodvojivo povezane s temama i pojavnostima rasizma i diskriminacije.	Prijedlog se prihvaća. Teme suzbijanja diskriminacije i rasizma bit će uključene u edukacije i radionice za zaposlenike i zaposlenice Gradske uprave, gradskih ustanova, trgovačkih društava, tijela mjesne samouprave i dr.
24.	Centar za mirovne studije	Predlažemo da se unutar Mjera 2.4. i Mjera 2.5. (kao i u Mjeri 3.1. vezanoj uz pristup kulturnim i sportskim uslugama) nadodaju dvije aktivnosti: 1) redovito informiranje gradskih ustanova unutar navedenih sektora o preporukama inkluzivnih praksi i nedopuštenosti diskriminacije migrantskih skupina u njihovom pristupu obrazovanju, zdravstvu i svim ostalim navedenim sektorima; 2) aktivnost uspostavljanja kontakt točki unutar različitih sektora (zdravstva, obrazovanja, socijalne skrbi, kulture i sporta itd.) koja bi a) postupala po prigovorima o diskriminatornom postupanju ili odbijanju usluge te, kada je zatražena, pružala podršku osobama u daljnjim postupanjima, b) koja bi vodila evidenciju o slučajevima osoba kojima odbijena ili uskraćena socijalna ili zdravstvena zaštita i koji sumnjaju da je do toga došlo zbog njihovog etniciteta, religije, nacionalnosti ili boje kože, te koja bi c) prikupljenu evidenciju uz općenitu evidenciju pristupa migrantskih zajednicama uslugama u specifičnoj domeni (zdravstvu, obrazovanju itd.) izvještavala nadležno tijelo, kao i Koordinaciju za integraciju i Koordinaciju za ljudska prava.	Prijedlog se ne prihvaća Kontakt točke po gradskim upravnim tijelima su uspostavljene prilikom otvaranja Centra dobrodošlice. Međutim, kontakt točke niti drugi djelatnici/e nemaju zakonsku ovlast postupati po prijavama diskriminacije. Po prijavama diskriminacije mogu postupati isključivo pravobranitelji ovisno po diskriminatornoj osnovi (pučki pravobranitelj ili posebni pravobranitelji). Pučka pravobraniteljica nadležna je za slučajeve diskriminacije koje provode državna i lokalna tijela te druga tijela javne vlasti. Gradski službenici/e nemaju zakonsku osnovu niti za postupanje po prijavama diskriminacije niti za pružanje podrške u takvim postupcima. Nema zakonske osnove za vođenje takve evidencije jer lokalni mehanizmi zaštite

			ljudskih prava nisu uspostavljeni u obimu koji bi to omogućio.
25.	Centar za mirovne studije	Komentar na Mjeru 2.7 usmjerenu na aktivno uključivanje stranaca: Predlažemo da se u Mjeru 2.7. uključi nova aktivnost "Osnaživanje stranaca na uključivanje u procese participativnog budžetiranja" https://eparticipativno.zagreb.hr/	Prijedlog se prihvaća. Dodaje se nova aktivnost koja će glasiti: Osnaživanje stranaca za uključivanje u procese participativnog budžetiranja.
26.	Centar za mirovne studije	Predlažemo da se pod Mjerom 2.7. Aktivnost 58: <i>Organiziranje radionica o pravnom okviru, sustavu zdravstvene i socijalne zaštite, obrazovanju, osposobljavanju za tržište rada te financijskoj pismenosti</i> proširi organiziranjem radionica na temu postupanja i prava u slučaju diskriminacije i rasizma (kako prijaviti rasno motivirano nasilje, diskriminaciju i slično)	Prijedlog se djelomično prihvaća. Aktivnost će glasiti: Organiziranje radionica o pravnom okviru, sustavu zdravstvene i socijalne zaštite, obrazovanju, osposobljavanju za tržište rada, financijskoj pismenosti te postupanja u slučaju diskriminacije i/ili nasilja.
27.	Centar za mirovne studije	Komentar na Poseban cilj 3. Senzibilizacija javnosti za integracijske procese i razvoj interkulturalnih programa Predlažemo u rečenicu opisa cilja dodavanje važnosti osvještavanja javnosti o pojavnosti diskriminacije i rasizma u društvu i promicanju antirasističkih praksi. Posljedično predlažemo uvođenje i dodatne mjere koja je usmjerena povećanju razine osviještenosti i informiranosti stanovnika Grada Zagreba o rasizmu te pravima i obvezama u području prevencije, suzbijanja i sankcioniranja rasističkog ponašanja i djelovanja. Moguće aktivnosti kojima bi se ostvarivala mjera mogu biti: informiranje građana i građanki putem različitih gradskih kanala, terenske provjere, informativne sesije u kulturnim centrima i mjesnim odborima, kao i unutar one-stop shopa, organizacijom konferencija, panela i sličnih javnih aktivnosti, organizacijom javnih informativnih kampanji, otvorenih dana za informiranje javnosti i slično.	Prijedlog se djelomično prihvaća. Dodat će se formulacija „edukacije o suzbijanju diskriminacije i rasizma“ u opisu Posebnog cilja 3: „U takvom društvenom kontekstu nužno je sustavno informirati, educirati i senzibilizirati građane, osobito kroz primjenu anti-rumor strategije, edukacije o suzbijanju diskriminacije i rasizma te provedbu interkulturalnih aktivnosti koje potiču kvalitetan kontakt između lokalnog stanovništva i stranaca, međusobno razumijevanje, smanjenje predrasuda te jačanje društvene kohezije i povjerenja.“

			Sadržaj predložene dodatne mjere obuhvaćen je postojećom Mjerom 3.2. „Redovito provođenje aktivnosti senzibilizacije javnosti o iskustvima stranaca.” Predložena aktivnost će se uzeti u obzir prilikom izrade provedbenih planova ovog Programa. Iz A66 će se izbaciti kvalifikacija “putem internetskog i medijskog sadržaja” kako bi obuhvatila i terenske formate. Aktivnost će glasiti: Informiranje javnosti o motivima dolaska stranaca u RH te o njihovim kulturnim, društvenim i tradicijskim posebnostima
28.	Centar za mirovne studije	Unutar Mjere 3.1. Aktivnosti 62 predlažemo proširenje ili dodatnu aktivnost - upućivanje preporuka oko inkluzivnih praksi i nedopuštenosti diskriminacije organizatorima kulturno-umjetničkih, sportskih i srodnih aktivnosti radi informiranja o ravnopravnom pristupu rasijaliziranim osobama i poticanjem sudjelovanja rasijaliziranih osoba u društvenom životu lokalne zajednice.	Primljeno na znanje. Prijedlog će se uzeti u obzir prilikom izrade provedbenih planova ovog Programa.
29.	Centar za mirovne studije	Unutar Mjere 3.2. Aktivnosti 67 predlažemo prepoznavanje važnosti Međunarodnog dana za eliminaciju rasne diskriminacije 21. ožujka.	Prijedlog se ne prihvaća. Svjetski dan izbjeglica i Međunarodni dan migranata obilježavaju se tradicionalno. Formulacija “te drugih važnih datuma” omogućava uključivanje i obilježavanje drugih važnih datuma za migrantske zajednice koje se u Programu neće zasebno navoditi.
30.	Centar za mirovne studije	Pozdravljamo unutar Mjere 3.2. Aktivnost 68. Predlažemo dodatnu aktivnost - a) Prilagodba i unaprjeđenje “Okvirnog kurikulumu izvannastavne aktivnosti zajednica aktivnih građana – ZAG za	Prijedlog se ne prihvaća.

		osnovne i srednje škole u Zagrebu” kako bi uključio rad na stjecanju znanja i vještina potrebnih za prevenciju i suzbijanje rasizma, b) Nastavak provedbe te promicanje programa “Zajednica aktivnih građana - ZAG” za osnovne i srednje škole.	Prilagodba i unapređenje kurikula izvanastavne aktivnosti građanskog odgoja i obrazovanja zajednica aktivnih građana (ZAG) nije potrebna jer se predložene teme obrađuju unutar dvaju tematskih modula: Ljudska prava i slobode kao vrijednosti u zajednici i Zajednice različitih. U okviru ovih modula s učenicima se obrađuju sljedeće teme: – Ljudska prava i slobode i njihova svrha. – Građanska i politička prava, pravo na adekvatan životni standard, – Pravo na zdravlje i socijalnu zaštitu, pravo na obrazovanje, pravo na čist okoliš, radnička prava, kolektivna prava. Prava djece. – Manjine u zajednici. – Ranjive skupine u zajednici. – Prepreke ostvarivanju ljudskih prava i primjeri – kršenja ljudskih prava. – Nacionalni i međunarodni mehanizmi zaštite ljudskih prava. – Branitelji ljudskih prava. – Društvene odrednice identiteta i njihova isprepletenost: rod, dob, etnicitet, klasna pripadnost, seksualna orijentacija, bračni ili obiteljski status, vjeroispovijest, zdravstveno stanje, politička orijentacija,
--	--	--	--

			lokalitet (lokalni, regionalni, nacionalni, europski, globalni). – Problem netrpeljivosti prema različitim identitetima: predrasude, stereotipi, individualna i strukturna diskriminacija, govor mržnje. – Supkulture mladih. Važnost pripadnosti i iskustvo isključenosti. – Različiti oblici migracija. – Vrijednost tolerancije, pluralizma i primjeri solidarnosti u zajednici. Također, jedan od temeljnih ciljeva (cilj 3.), odnosno odgojno-obrazovnih očekivanja ZAG kurikula jest: – Učenik/ca razumije vrijednosti mira i nenasilja, ljudskih prava i sloboda, jednakosti, tolerancije i solidarnosti kao temeljnih demokratskih vrijednosti. Sve navedene teme učenike osposobljavaju učenike za razumijevanje ljudskih prava i temeljnih sloboda te njihove važnosti za dostojanstvo svakog ljudskog bića. U okviru izvannastavne aktivnosti kritički se pristupa nepriznavanju i nepoštovanju različitih identiteta i strukturnoj diskriminaciji, s fokusom na lokalne specifičnosti, te se učenike potiče na razvoj tolerancije, uvažavanja i solidarnosti.
--	--	--	---

31.	Dajana Toumeh Ravlija	Predlažem proširenje mjere 2.6. u dijelu koji se odnosi na jačanje kapaciteta OCD-a, s posebnim naglaskom na mentalno zdravlje djelatnika i volontera: 1. Sustavna supervizija i podrška djelatnicima i volonterima - redovita stručna supervizija, individualna i grupna, kako bi se djelatnicima i volonterima omogućila profesionalna i emocionalna podrška te očuvanje mentalnog zdravlja (uživo ili online) 2. Prevencija sagorijevanja (burnout) i sekundarne traumatizacije Navedene radionice i edukacije trebale bi uključivati: • tehnike prevencije stresa • upravljanje emocionalno zahtjevnim situacijama • prepoznavanje simptoma sekundarne traumatizacije (koja je česta kod rada s traumom pogođenim skupinama) 3. Jačanje kompetencija za upravljanje kriznim situacijama Program treba uključivati i obuku za: • procjenu rizika • rad s osobama u akutnoj emocionalnoj krizi 4. Ulaganje u interne mehanizme brige za djelatnike i volontere Mogućnost korištenja sredstava za: • izradu internih politika mentalnog zdravlja i dobrobiti osoblja • uspostavu protokola za brigu o zaposlenicima nakon izlaganja traumatskim situacijama	Prijedlog se prihvaća. Unutar mjere 2.6. Ulaganje u kapacitete organizacija civilnog društva koje provode integracijske programe, uvest će se nova aktivnost koja će glasiti: Podrška i očuvanje mentalnog zdravlja osoba koje upravljaju emotivno zahtjevnim situacijama.
32.	predstavnici migrantskih inicijativa i organizacija	Smatramo da je prijedlog nacрта (i drugi dokumenti i javne politike ovakvog tipa) mogao biti objavljen i na učestalim materinjim jezicima migrantskih zajednica kako bi se potaknulo sudjelovanje u savjetovanju – minimalno na engleskom jeziku, a idealno i na francuskom, arapskom, nepalskom, filipinskom, ukrajinskom, ruskom i drugima.	Primljeno na znanje. Prijedlog će se uzeti u obzir prilikom izrade novog dokumenta.

33.	predstavnic migrantskih inicijativa i organizacija	Smatramo da program treba proširiti posebnom mjerom i popratnim aktivnostima koji se bave temom sigurnosti u gradu – s porastom rasizma i fizičkog nasilja raste i osjećaj nesigurnosti i nepripadanja gradu migrantskih zajednica, te predložimo razmišljanje o aktivnostima koje čine grad sigurnijim za iste – posebice one posebno ranjive, poput žena muslimanki koje nose hidžab, muškaraca koje nose turbane i slične vizualne identitetske markere, kao i naravno općenito osoba druge boje kože. Neke od ideja su uspostava hotline-a ili aplikacije za prijavu rasno motiviranog nasilja, koja može biti i anonimna (te tako služiti samo za prikupljanje podataka o nasilju), a može i biti i hotline kojim se pruža podrška za daljnje korake prijave nasilja nadležnim službama. Ova aktivnost mogla bi biti jedna od redovnih aktivnosti one-stop shopa - npr. u smjeru uspostave kontakt točke u one-stop shopu koja radi na informiranju i podršci migrantskim zajednicama u prijavi diskriminacije i rasno motiviranog nasilja te mapira pojavnosti istih u gradu. Neke od dodatnih prijedloga su aktivnosti kojima se migrantske zajednice informira o uspostavljanjima mjera sigurnosti, kao i aktivnosti koje potiču sigurnost zajednice i kvartova – posebice razmišljajući u smjeru uspostavljanja kvartovskih grupa za <i>community</i> sigurnost sastavljenih od stručnjaka i stručnjakinja za sigurnost, vršnjačko i drugo nasilje i slično, predstavnika-volontera mjesnih odbora i slično.	Primljeno na znanje. Napominjemo da su predložene teme već integrirane u više mjera i aktivnosti Programa. Program predviđa kontinuiranu suradnju s nadležnim institucijama i organizacijama civilnog društva na informiranju migrantskih zajednica o dostupnim mehanizmima zaštite njihovih prava. Također ističemo da Centar dobrodošlice, kao središnja kontakt točka za podršku strancima, već uključuje mogućnost dobivanja informacija o postupcima prijave diskriminacije, govora mržnje i drugih oblika neprihvatljivog postupanja, te upućivanja korisnika nadležnim službama i organizacijama specijaliziranim za pružanje pravne i psihosocijalne podrške. Dodatne aktivnosti poput mapiranja potreba i jačanja povezanosti u gradskim četvrtima također su planirane kroz aktivnosti Programa. Slijedom navedenog, predložene izmjene se ne uvode posebno, jer su njihovi ključni elementi već uključeni u postojeće mjere i provedbene aktivnosti Programa.
34.	predstavnic migrantskih inicijativa i organizacija	Unutar Mjere 2.1. uz razvoj centra dobrodošlice predložimo i prateću web stranicu centra koja informacije koje se pružaju centru objavljuje i u digitalnom obliku – na različitim jezicima migrantskih zajednica i kroz jednostavan i pristupačan dizajn kako bi se lako mogla koristiti – posebice za one koji nisu vješti s web platformama.	Prijedlog se prihvća. Unutar mjere 2.1. Razvoj i unapređenje Centra dobrodošlice planirana je i aktivnost razvoja mrežne stranice Centra.

35.	predstavnicima migrantskih inicijativa i organizacija	Unutar Mjere 2.5. preporuka je osim organiziranja dodatnih edukacija liječnika i medicinskog osoblja o pravima stranaca i interkulturnoj komunikaciji također dodati aktivnosti usmjerene proširenju dostupnosti zdravstvenih usluga na drugim jezicima, koja je posebice važna za migrantske zajednice koje su nedavno došle i ne razumiju hrvatski jezik, no imaju potrebe za medicinskoj skrbi. Neki od potencijalnih primjera aktivnosti su: osiguravanje kutka za migrantske zajednice u zdravstvenim ustanovama pod Gradom Zagrebom koji bi imali osigurani materijale na drugim jezicima, i kontakt točke medijatora i prevoditelja; pripremljena i aktivno ažurirana lista dostupnih domova zdravlja i liječnika koji se služe uz hrvatskim i engleskim jezikom (i možda još nekim drugima), kao i općenito liste dostupnih liječnika i ordinacija kojoj se ne pristupa putem e-građani portala, jer nemaju sve migrantske zajednice pristup portalu. Također preporučujemo aktivnost uspostave mreže interkulturnih medijatora / prevoditelja u pristupu uslugama zdravstvene skrbi, zatim aktivnost osiguravanja mogućnosti prijevoda medicinske dokumentacije i posebice recepata. Dodatni potencijalni prijedlog aktivnosti je uspostava zdravstvenog hotlinea koji pruža informacije na engleskom, a potencijalno i drugim jezicima. Preporučamo i aktivnost kojom bi se aktivno pripremalo za zapošljavanje u zdravstvenom sektoru osobe migrantskog iskustva koje su kvalificirane za medicinski rad (doktori_ice, medicinske sestre i braća i drugo medicinsko osoblje). S time povezano može biti i aktivnost osiguravanja plaćenih stažiranja i učenja osoba s migrantskim iskustvom kako bi se učili i pripremali za budući rad u sektoru skrbi u institucijama koje su pod gradom Zagrebom. Dodatna preporuka je aktivnost dodatne podrške u traženju obiteljskih liječnika, koji znaju odbijati migrante i migrantkinje zbog različitih barijera, a nekad i zbog diskriminatornih stavova.	Primljeno na znanje. Već je u planu provedba nekih od navedenih prijedloga u postojećim aktivnostima u Programu te ih se iz tog razloga neće dodavati. Napominjemo da je prijava liječniku primarne zdravstvene zaštite moguća ne samo putem e-građana nego i direktno kod liječnika. HZZO vodi podatke o mogućnostima prijave kod liječnika primarne zdravstvene zaštite. Također napominjemo da je: - zapošljavanje u zdravstvenom sektoru u nadležnosti zdravstvenih ustanova; - podrška u traženju liječnika predviđena je u aktivnosti: Poboljšati dostupnost zdravstvene zaštite u domovima zdravlja Grada Zagreba te se provodi unutar redovnog djelovanja Centra dobrodošlice; - vezano za prijedlog o uspostavljanju gradske klinike – sve zdravstvene ustanove Grad Zagreba, njih 19, otvorene su za sve potrebite pa tako i za migrantske skupine Dodatne aktivnosti razmatrat će se prilikom izgrade planova provedbe ovog Programa.
-----	---	---	---

		Dodatan prijedlog aktivnosti jest usmjeriti se na cilj uspostave povezanog sustava pružanja usluga mentalnog zdravlja za migrantske zajednice koje su posebice ranjive i u riziku. U području zdravstva, osim svega navedenog predlažemo i aktivnost povećavanja koordinacije i sastanaka između Ministarstva zdravstva, HZZO-a i domova zdravlja s ciljem informiranja službenika o pravima različitih migrantskih skupina, interkulturalnim i inkluzivnim praksama te nedopuštenosti diskriminacije; kao i otvorene dane u one-stop shopu koji bi ugostili predstavnike HZZO-a i drugih relevantnih institucija u zdravstvu koji bi informirali migrantske zajednice o njihovim pravima u pristupu zdravstvenim uslugama. Finalno, predlažemo aktivnosti kojima je krajnji cilj buduće uspostavljanje gradske klinike koja pruža usluge zdravstvene skrbi svim migrantskim zajednicama bez obzira na njihov status (poput pro bono ambulante Slovenske filantropije u Ljubljani).	
36.	predstavnici migrantskih inicijativa i organizacija	Unutar Posebnog cilja 2 zagovaramo uspostavljanje posebne mjere koja se bavi pristupu stanovanju – kao aktivnost predlažemo strategiju socijalnog i pristupačnog stanovanja koja uzima u fokus migrantske zajednice kao posebno ranjive zbog rasizma s kojim se suočavaju u iznajmljivanju stanova, te zbog često problematičnih i nehumanih uvjeta stanovanja u kontekstu stanovanja migrantskih radnika. Predlažemo veći fokus na iznajmljivanje gradskih stanova posebice ranjivim skupinama u koje spadaju izbjeglice i migrantski radnici s ciljem sprječavanja getoizacije i diskriminacije u pristupu stanovanju; te aktivnost razvitka i izgradnje dodatnih stambenih kapaciteta Grada Zagreba koji bi po principu priuštivog stanovanja i priuštivih stanarina bili iznajmljivani posebice ranjivim skupinama poput izbjeglica, migrantskih radnika, studenata migranata i drugima.	Prijedlog se ne prihvaća. Grad Zagreb nije nadležan za cjelokupnu stambenu politiku, koja je u nadležnosti države. Grad ima ovlasti u okviru upravljanja svojim stambenim fondom, uključujući davanje gradskih stanova u najam. U skladu s navedenim, u Odluci o najmu stanova (Službeni glasnik Grada Zagreba 3/25) u uvjetima i mjerilima za davanje stanova u najam na temelju socioekonomskog statusa i najam priuštivih stanova navode se osobe pod međunarodnom zaštitom kao mogući podnositelji zahtjeva, uz državljane Republike Hrvatske ili druge članice Europske unije.

			Dodatne će se aktivnosti razmatrati prilikom izrade novog dokumenta.
37.	predstavnici migrantskih inicijativa i organizacija	Mjera 3.2. pozdravljamo aktivnost A 64: <i>Raspisivanje javnog poziva za financiranje interkulturalnih programa</i> , predložimo njeno proširenje, točnije stavljanje posebnog naglaska na odabir za financiranje aktivnosti koje organiziraju migrantske organizacije, udruge i inicijative.	Primljeno na znanje. Napominjemo da se predloženo već provodi budući da se prilikom odabira za financiranje aktivnosti, osim kvalitete programa poseban naglasak stavlja na programe migrantskih organizacija, udruga ili umjetnika.
38.	predstavnici migrantskih inicijativa i organizacija	Pozdravljamo aktivnost A 67: <i>Obilježavanje Međunarodnog dana migranata, Svjetskog dana izbjeglica te drugih važnih datuma</i> , te predložimo i praćenje obilježavanja drugih važnih datuma migrantskih zajednica (poput Međunarodnog dana Afrike 25. svibnja, Eida, Diwalija, Daishana i drugih) i – onda kada je to moguće – i vizualnom i simboličkom podrškom, npr. zastavama i slično (poput zastava LGBTQI zajednice tijekom proslave Pride mjeseca u lipnju).	Prijedlog se ne prihvaća. Svjetski dan izbjeglica i Međunarodni dan migranata obilježavaju se tradicionalno. Formulacija “te drugih važnih datuma” omogućava uključivanje i obilježavanje drugih važnih datuma za migrantske zajednice koje se u Programu neće zasebno navoditi.

GRADSKI URED ZA KULTURU I CIVILNO DRUŠTVO

Sektor za ljudska prava, civilno društvo i nacionalne manjine

Odjel za promicanje ljudskih prava i civilno društvo

Park Stara Trešnjevka 1/III integracija.stranaca@zagreb.hr